

Nr 215.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor; given Stockholms slott den 20 mars 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

**kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 9 juni 1911
(nr 80) med tulltaxa för inkommande varor.**

Härigenom förordnas, att § 11 i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 11.

1. Rätteligen debiterad och erlagd tullavgift må, även om varan återutföres, icke restitueras.

2. Vad i mom. 1 stadgats äger icke tillämpning,

a) i fråga om vara, som ännu icke från tullverket utlämnats:

då tullavgiften uppenbarligen blivit av förbiseende erlagd eller då eljest synnerliga skäl föreligga;

b) vid återutförelse av från tullverket utlämnad vara:

då beträffande varan förutsättningarna för tullfrihet enligt § 8 uppenbarligen varit för handen;

då varan vid vederbörlig undersökning befunnits innehålla arsenik eller annat giftigt ämne i sådan myckenhet, att varan enligt gällande giftstadga icke må hållas till salu;

då varan befunnits icke överensstämma med gällande leveransavtal och det tillika visas att varan ej blivit här i riket nyttjad, till annan överlåtelse eller till försäljning utbjuden; eller

då tullavgiften för varan uppenbarligen blivit av förbiseende erlagd och varan icke nyttjats, överlåtits eller utbjudits på sätt nyss nämnts.

Restitution enligt punkten b) av detta moment må tillgodonjutas, allenast för så vitt varan inom tre månader efter införelsen återutförts av den, som infört varan, och något tvivel om identiteten mellan den införda och den återutförda varan icke skäligen kan förefinnas.

De särskilda kontrollföreskrifter och bestämmelser i övrigt, vilka må erfordras till förekommande av missbruk av den enligt detta moment medgivna restitutionsrätt, utfärdas av Konungen.

Prövning av fråga om restitution enligt detta moment ankommer på generaltullstyrelsen, i den mån styrelsen icke finner sådan prövning lämpligen kunna överlätas på lokal tullmyndighet.

3. Om rätt för handelsidkare att i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara åtnjuta restitution av den tullavgift, som av honom erlagts för en

motsvarande kvantitet från utlandet införd vara av samma slag, är särskilt stadgat.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juni 1925.

Kungörelsen skall dock icke äga tillämpning å vara, som till riket införts före nämnda dag; skolande beträffande sådan vara de före kungörelsens ikraftträdande gällande stadganden i ämnet fortfarande tillämpas.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1925.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

T. f. chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

*Vissa gällande
stadganden
om tull-
restitution.*

»Enligt § 11, första stycket, i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor må för vara rätteligen debiterad och erlagd tullavgift icke restitueras, även om varan återutföres.

Detta förbud äger dock enligt samma paragraf, andra stycket, icke tillämpning, där vara, som vid vederbörlig undersökning befunnits innehålla arsenik eller annat giftigt ämne i sådan myckenhet, att varan enligt gällande giftstadga icke må hållas till salu, återutföres av den, som infört varan, eller i fall, då uppenbarligen förutsättningarna för tullfrihet enligt § 8 i tulltaxeförordningen varit för handen samt varan återutförts inom tre månader efter införseln och något tvivel om identiteten mellan den införda och den återutförda varan icke skäligen kan förefinnas.

Aberopade § 8 innehåller stadganden om rätt att medgiva tullfrihet under viss kortare tid för tullpliktiga varor, som i en del närmare angivna syften införts till riket. Tullfrihet må sålunda medgivas för tullpliktiga varor, som införas i ändamål av reparation eller komplettering inom landet och som äro avsedda att därefter återutföras. Vidare kan temporär tullfrihet beviljas för tullpliktiga föremål, vilka inkomma: för att förevisas såsom prov eller utställningsföremål och vilka sålunda icke äro i och för sig att anse såsom i försäljningsändamål införda; för att användas såsom modeller vid tillverkning av gjutgods för export samt återutföras tillsammans med detta gods; för att användas vid anordnad tävling eller vid tillfälliga teater- eller cirkusföreställningar; eller för att avprovas och eventuellt återutföras, i sistnämnda fall dock endast om tullfriheten avser antingen blott enstaka föremål eller ock varor, som icke skäligen kunna antagas vara införda i försäljningsändamål. Än vidare må enligt nämnda § 8 dylik tullfrihet medgivas för inkommande tullpliktigt emballage av spånadsvara eller halm, avsett att med exportgods återutföras, ävensom för enahanda ändamål inkommande tullpliktigt emballage av sådant slag, som icke tillverkas inom landet. Slutligen kan under vissa förutsättningar temporär tullfrihet enligt samma paragraf beviljas för föremål, som införas för användning vid allmännyttigt företag, ävensom i några ytterligare fall av mindre betydelse.

Ännu en avvikelse från det i förberörda § 11 intagna förbud mot restitution av rätteligen debiterad och erlagd tullavgift utgör den återbetalning, som avses i förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara. Nämnda förordning innehåller stadganden om rätt för handelsidkare att under närmare angivna villkor vid återutförelse av sådan vara, åtnjuta restitution av den tullavgift, som av honom erlagts för en motsvarande kvantitet från utlandet införd vara av samma slag (s. k. handelsrestitution).

I en till chefen för finansdepartementet ställd skrift, som till departementet ingivits den 14 december 1922, hava nu Stockholms handelskammare och Skånes handelskammare gemensamt gjort framställning om ytterligare lättnader i förberörda restitutionsförbud. Handelskamrarna synas hava föranletts därtill av mottagna klagomål däröver, att rätteligen debiterad och erlagd tullavgift på grund av bestämmelserna i omhandlade § 11 tulltaxeförordningen icke kunnat återfås i sådana fall, då varan, efter det densamma av varuägaren fått disponeras, befunnits behäftad med fel och vara för avsett ändamål oduglig samt i följd därav måst reexporteras.

Vid framförandet av önskemålen i detta ämne hava handelskamrarna till en början hänvisat till 1906 års tulltaxekommittés motivering till den i § 11 nu förefintliga bestämmelsen om undantag från restitutionsförbudet i de fall, då förutsättningarna för temporär tullfrihet varit för handen. Därvid hava handelskamrarna bland annat erinrat därom, att kommittén betonat billigheten av att undantag från förbudet finge förekomma, där brister i en inkommen vara kunnat upptäckas först sedan förtullningen skett och ägaren fått fritt föfoga över varan. Emellertid hava handelskamrarna jämväl berört ett av kommittén samtidigt gjort uttalande, att vid utformningen av det av kommittén ifrågasatta undantaget importörens intresse visserligen icke beaktats i sådana fall, där förskämning underkastade varor vid mottagandet befunnes skadade, men att särskilda undantagsbestämmelser härvidlag synts kommittén icke vara av verkligt behov påkallade, enär importören i dessa fall borde genom iakttagande av skälig uppmärksamhet vid förtullningen kunna upptäcka felet hos varan och med begagnande av de utvägar, som tullförfattningarna i olika avseenden eljest erbjöde, skydda sina intressen. Med utgångspunkt härifrån hava handelskamrarna utvecklat sina egna synpunkter i ämnet sålunda:

»Av numera framförda klagomål ävensom av den utredning, Skånes Handelskammare i anledning därav verkställt, synes — — — framgå, att sådana fall tid efter annan inträffa, då importören även med iakttagande av en så noggrann granskning av varan vid tullbehandlingen, som omständigheterna skäligen påkallat, likväl icke varit i stånd att upptäcka i vara förekommande fel. Dessutom har en utvidgning av rätten till tullrestitution ansetts vara särskilt erforderlig i de fall, då varor, som varit försälda till utlandet eller som äro avsedda att dit försälas, blivit förtullade i Sverige i följd av misstag, t. ex. på grund därav, att varorna varit bilagda till

Stockholms
och Skånes
handelskam-
rar.

Sverige destinerade varor eller därför att förväxling uppstått mellan svenskt och utländskt ortsnamn. Handelskamrarna äro jämväl övertygade därom, att en närmare granskning av de besvärsmål av hithörande slag, som dragits under tullmyndigheternas prövning, skall giva vid handen, att restitution av erlagd tull av uppenbara billighetsskäl i många fall bort ifrågakomma men att möjlighet härtill icke förefunnits på grund av den alltför snäva avfattning av de undantag, som medgivits från den i § 11 tulltaxeförordningen fastställda huvudregeln.

Ett stöd för denna uppfattning anse sig handelskamrarna jämväl hava funnit däri, att den utländska tullagstiftningen i förevarande hänseende mångenstädes erhållit avsevärt mildare utformning än den i vårt land gällande. Enligt § 12 i den norska kungörelsen om tullavgifter äger det norska Tolldepartementet generell befogenhet att efter omständigheterna bevilja tullrestitution å förtullade varor, när dessa i oförändrat skick återutföras. Liknande bestämmelser gälla jämväl i Danmark, varvid särskilt förtjänar anmärkas, att tullagstiftning i denna del på administrativ väg fullständigats genom den förklaringen, att erlagd tull i allmänhet kan väntas bliva återbetald i sådana fall, då varorna icke motsvara leveransbestämmelserna och utförelsen sker 3 månader efter införseln samt då det behörigen styrkts, att den utländska säljaren har återtagit varan. Såsom inhämtat yttrande från Overtoldinspektoratet i Köpenhamn ger vid handen, medgives tullrestitution i Danmark även för varor, som förtullats av misstag. Enligt samma yttrande har tillämpandet av dessa restitutionsbestämmelser i Danmark icke lett till skada för statens finansiella intressen.

Av förestående framställning torde framgå, att den svenska tullagstiftningen i berörda hänseende är synnerligen restriktiv ävensom att de olägenheter, som härav förorsakats, framkallat behov av nya undantagsbestämmelser. På grund av de olika hänsyn, som torde böra beaktas vid bedömande av denna fråga, synes det emellertid, på sätt 1906 års tulltaxekommitté framhållit, vara ofrånkomligt, att dylika undantag från den allmänna regeln hållas inom jämförelsevis snäva gränser, ävensom att närmare föreskrifter angående grunden för sådana undantag i tulltaxan böra angivas. Vid sådant förhållande ha handelskamrarna för närvarande ansett sig endast böra ifrågasätta nya undantagsbestämmelser i de fall, där erfarenheten visat sådana särskilt påkallade. På grund härav synes en ytterligare inskränkning av den allmänna huvudregeln i § 11 tulltaxeförordningen i första hand böra avse att gälla sådana fall, då vara, varför tull blivit erlagd, inom exempelvis 3 månader från införseln angives till export och köparen på betryggande sätt behörigen styrkt, att varan i följd av fel vid införseln ej varit leveransgill. Dessutom torde det böra tagas i övervägande att bereda möjlighet för beviljande av tullrestitution även för det fall, då vara, som bevisligen vid införseln varit försäld till utlandet eller därefter dit försäldt, av misstag här i landet blivit förtullad, dock under villkor att utförelsen av varan sker senast exempelvis 3 månader efter införseln. Med denna begränsning av grunderna för nya undantagsbestämmelser synes med hänsyn till den konstitutionella maktfördelningen i vårt land betänkligheter ej böra möta att överlämna åt central administrativ myndighet att ensam pröva och avgöra ärenden av denna art.»

Handelskamrarnas sålunda gjorda uttalande utmynnar i hemställan om vidtagande av sådan ändring i tulltaxeförordningen, att tullrestitution

mätte kunna i av handelskamrarna berörda fall författningsenligt medgivas.

Genom remiss hava kommerskollegium och generaltullstyrelsen anmodats att gemensamt avgiva yttrande över Stockholms handelskammars och Skånes handelskammars ifrågasatt framställning. Med anledning härav hava ämbetsverken med skrivelse av den 10 mars 1925 inkommit med av kommerskollegium införskaffade uttalanden i ärendet från rikets övriga handelskamrar ävensom från Sveriges industriförbund och Sveriges köpmannaförbund. Dessa uttalanden innefatta väsentligen följande.

Övriga
handelskam-
rar m. fl.

Samtliga ifrågasatt korporationer tillstyrka genomförandet av lättnader i de nuvarande stadgandena i § 11 tulltaxeförordningen av den innebörd, som angives i den föreliggande framställningen.

Handelskammaren i Gävle ansluter dock till sitt tillstyrkande den förutsättningen, att den ifrågasatta tullrestitutionsrätten skulle vid företagen utredning visa sig kunna medgivas under för tullverket betryggande former.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare säger sig också känna en viss tveksamhet i frågan, särskilt angående möjligheten att för olika fall skapa den effektiva kontroll och de garantier mot missbruk, som vore öfvergivliga. Handelskammaren ville likväl, därest sådan kontroll och sådana garantier kunde skapas, tillstyrka bifall till framställningen. Den i framställningen föreslagna tiden av tre månader, inom vilken återutförelse av vara skulle äga rum, ansågs handelskammaren vara maximum och helst böra förkortas.

Smålands och Blekinge handelskammare anför däremot, att det icke borde möta någon svårighet att bestämma sådana villkor för erhållande av den föreslagna tullrestitutionsrätten, att missbruk förekommes. Erforderlig trygghet i tillämpningen av bestämmelserna syntes kunna uppnås, om ärenden av detta slag överlämnades till generaltullstyrelsens prövning. Den i § 11 tulltaxeförordningen uttalade grundsatsen, att rätteligen debiterad och erlagd tullavgift icke finge restitueras, även om varan återutfördes, vore vidare, enligt handelskammarens förmenande, givetvis i regel förenlig med statens intresse. Det vore emellertid uppenbart, att statens intresse också befordrades därigenom, att icke en alltför sträng tullagstiftning åsidosatte importörens intresse att kunna, utan förlust av erlagd tullavgift, genom retursändning göra sin rätt gällande mot utländsk säljare, som lämnat icke leveransgill vara, eller återutföra av misstag förtullad vara, som rätteligen varit destinerad till utländsk ort. För näringslivet skulle genom bifall till förslaget ett länge känt behov bliva tillgodosett.

Sveriges industriförbund finner det av skäl, som anförts av 1906 års tulltaxekommitté, principiellt nödvändigt att jämförelsevis strängt fasthålla vid den i § 11 tulltaxeförordningen förekommande huvudbestämmelsen, att rätteligen debiterad och erlagd tull ej finge restitueras, även om varan återutfördes. Ett frångående av själva principen skulle, enligt förbundets mening, lätt kunna utnyttjas såsom en utbyggnad på handelsrestitutionsförordningen, något som ej kunde vara önskvärt. De nu gällande bestämmelserna medförde emellertid otvivelaktigt vissa olägenheter och orättvisor. Vid sådant förhållande och då handelskamrarnas förslag syntes inne-

fatta tillfyllestgörande garantier för att bestämmelserna icke komme att utnyttjas i illojalt syfte, hade förbundet för sin del ej något att invända mot ändringsförslaget, särskilt som de ifrågasatta jämkningarna i förevarande författningsrums nuvarande lydelse syntes väl överensstämma med de lättnader, vilka sedan tiden för stadgandets antagande införts i fråga om bestämmelserna rörande handels- och industrirestitution i avsikt att göra tillämpningen av dessa bestämmelser smidigare och mera i överensstämmelse med tidens krav.

Sveriges köpmannaförbund framhåller, att den föreslagna ändringen i tulltaxeförordningen otvivelaktigt skulle innebära en välbehörlig lättnad för handelsyrket. Förbundet kände nämligen åtskilliga fall, då köpmän på grund av nuvarande restriktiva bestämmelser angående tullrestitution blivit tvungna att till skada för sig själva och sin kundkrets behålla importerade varor, trots att dessa varit felaktigt expedierade eller för svenska förhållanden olämpliga eller i annat avseende undermåliga. Det vore för köpmännen och allmänheten ett gemensamt intresse av allra största vikt, att den svenska marknaden tillfördes endast de yppersta och för svenska förhållanden fullt lämpliga varor, ett intresse, som kraftigt skulle befordras, om köpmännen bereddes möjlighet att utan onödiga förluster re-exportera ej leveransgilla varor. Med nu gällande bestämmelser för tullrestitution omöjliggjordes oftast antydda förfarande, och varupartier av ovan anförd beskaffenhet måste således pressas ut i marknaden. Ur nationalekonomisk synpunkt syntes det även vara av vikt, att dessa missförhållanden rättades. Något bärande skäl kunde ur statsfinansiell synpunkt icke andragas mot förslaget. Det vore nämligen enligt förbundets åsikt uppenbart, att åtminstone större delen av de medel, som komme att frångåas statskassan genom tullrestitutioner, återkomme dit i form av nya tullavgifter för varor, som infördes såsom ersättning för de reexporterade.

*Utländsk
lagstiftning.*

Innan jag lämnar en redogörelse för den ståndpunkt, kommerskollegium och generaltullstyrelsen intagit till förevarande spörsmål, torde jag här efter få meddela en översikt av vad lagstiftningen i vissa av våra grannländer innehåller i fråga om rätt till tullrestitution under förhållanden, likartade med dem, som i föreliggande framställning omförmälas.

Vad angår *Danmark* är i § 29 av lagen den 5 maj 1908 om tullavgifterna m. m. förklarad, att rätteligen erlagd införseltull i regel icke återbetalas, även om varorna senare utföras. Enligt samma lag äger dock Toldbestyrelsen medgiva återbetalning av införseltullen för föremål, som utföras, därest omständigheterna vid företagen undersökning i varje särskilt fall finnas tala därför. Likaledes är Toldbestyrelsen bemyndigad att besluta om återbetalning av införseltull, som i närmare angivna fall, där förut-sättningarna för speciell tullfrihet varit för handen, blivit av någon anledning inbetald.

Beträffande den tullrestitution, som medgives i fall, då omständigheterna tala därför, är i särskilda till åberopade lag hörande anvisningar (Cirkulær-Samling nr 10 år 1908) anmärkt, att ansökningar om dylik tullrestitution i allmänhet kunna förväntas bliva beviljade allenast i fall, där varorna icke svarat mot gjord beställning och utförseln sker inom tre månader efter införseln samt det behörigen visas, att den utländske säljaren återtagit varorna; ansökningar om återbekommande av tullavgif-

ten för varor, som utföras på den grund, att varorna visat sig osäljbara, kunna däremot icke förutsättas bliva bifallna.

I *Finland* är i 22 § av lagen den 29 november 1924 om tillämpning av tulltariffen stadgat, att, när utländsk vara, för vilken tull erlagts, återutföres och varan ända tills den utföres varit under tullkontroll, den, som erlagt tullen, är berättigad att återfå denna. Vidare är i samma författningsrum föreskrivet, att, då förtullad och i den fria rörelsen utgiven vara återutförts till utlandet, för sådan vara erlagd tull må återbäras efter tullstyrelsens prövning i det fall, att återutförelsen skett sex månader efter det varan i fria rörelsen utgivits och tillförlitlig utredning företes därom, att varan icke motsvarat sitt ändamål eller icke fyllt kontraherade bestämmelser och att samma vara införtullats samt att den icke blivit i landet brukad; dock äger finansministeriet rätt att efter ansökan medgiva undantag beträffande förenämnda villkor.

Till nu återgivna lagstadganden hava av finansministeriet genom beslut den 8 januari 1925 angående verkställighet av nvs snämnda lag utfärdats vissa i 33 § av beslutet intagna tilläggsbestämmelser av följande lydelse:

»Önskar varuimportör begagna sig av den i 22 § av lagen om tulltariffens tillämpning förutsatta möjlighet att återfå tullen för införd och i den fria rörelsen utgiven vara, anmäla hos vederbörande tullanstalt om denna sin önskan i god tid före varans inlastning och inlämne till tullanstalten ej mindre den vid varans förtullning utfärdade tullräkning och över varan erhållen faktura än ock stadgad angivningsinlaga för utförelsen jämte en på tro och heder avgiven försäkran, att den till utförelse anmälda varan är identisk med den i tullräkningen omförmälda, ävensom tillförlitlig utredning därom, att varan icke motsvarat sitt ändamål eller icke uppfyllt kontraherade bestämmelser.

Sedan tullanstalt fått mottaga sådan anmälan, som i föregående moment säges, äge tullanstalt låta vederbörande tjänsteman undersöka varan och verkställa kontrollvägning av densamma. Befinnes därvid nödig överensstämmelse mellan varuägarens uppgifter och resultatet av undersökningen, skall tullanstalt hålla varan under tullkontroll och för övrigt förfara såsom om utförelse av nederlagsgods i 31 § av tullstadgan föreskrives, samt, om återutförelsen ägt rum inom sex månader efter det varan utlämnats i fria rörelsen, underställa tullstyrelsens prövning, om tullen för varan får restitueras. Har utförelsen ägt rum efter längre tid eller föreligger icke utredning om att varan ej motsvarat sitt ändamål eller icke uppfyllt kontraherade bestämmelser, må tullanstalt, om varuägaren sådant äskar, till honom utgiva intyg över vad vid återutförelsen iakttagits samt återlämne jämväl tullräkningen, därå det ankommer å varuägaren att, om han sådant önskar, hos finansministeriet göra anhållan om restitution av tullen för den återutförda varan.»

Beträffande *Norge* är i § 12 av gällande kungl. kungörelse om tullavgifter bestämt, att Tolldepartementet kan efter omständigheterna medgiva återbetalning av införseltull för förtullade varor i allmänhet, när dessa återutföras ur riket i oförändrat skick.

Enligt av bemälda departement lämnade upplysningar tillämpas denna bestämmelse sålunda, att departementet på ansökning i varje särskilt fall beviljar tullrestitution för varor, som av en eller annan giltig anledning returneras till avsändaren — och detta även om brister i eller fel å vara icke blivit påvisade vid varans förtullning — för så vitt det på ett efter omständigheterna tillfredsställande sätt styrkes, att varornas återsän-

dande sker för att undgå förlust; dock plägar departementet påfordra, att varorna returneras inom en kortare tidsfrist och att utförseln försiggår genom tullverket, som har att avgiva förklaring om varans identitet.

Historik.

Jag torde vidare få erinra om vissa uttalanden under förarbetena till § 11 i tulltaxeförordningen, genom vilket författningsrum (ursprungligen betecknat § 12) ett uttryckligt stadgande i fråga om möjligheterna till restitution av rätteligen debiterad och erlagd tull infördes i vår lagstiftning, sedan den i författningsrummet uttalade allmänna grundsats, att sådan restitution icke kunde tillåtas, dock därförut städse i tillämpningen hävdats.

Enligt utdrag av statsrådsprotokollet för den 16 oktober 1908 anförde dåvarande chefen för finansdepartementet bland annat följande.

I åtskilliga under Kungl. Maj:ts prövning dragna besvärsmål hade förekommit, att varuägare — efter det tull för tullpliktig vara erlagts och varan fått av ägaren disponeras — under åberopande, att varan omedelbart därefter befunnits för avsett ändamål oduglig, gjort framställning att, i sammanhang med reexport av varan, återfå den för densamma erlagda tullen. Sådana framställningar hade dock städse ansetts icke kunna med då gällande bestämmelser i ämnet bifallas. Det syntes dock kunna ifrågasättas, huruvida icke utan åsidosättande av statens intresse ändring i dithörande bestämmelser kunde vidtagas, i syfte att under vissa villkor restitution i dylika fall finge medgivas. På grund därav gjorde departementschefen av statsrådets övriga ledamöter biträdd underdånig hemställan, att 1906 års tulltaxekommitté måtte anbefallas att vid fullgörande av sitt uppdrag taga jämväl den berörda frågan under övervägande och avgiva förslag till de bestämmelser, vartill utredningen kunde föranleda.

Denna hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

I anledning därav angav kommittén i sitt den 3 maj 1909 avgivna betänkande sin ställning till förevarande spörsmål sålunda:

»Nödvändigheten av ett jämförelsevis strängt fasthållande vid den nyss angivna regeln torde ligga i öppen dag. Såväl fiskaliska som skyddsintressen betinga, att undantagen från regeln icke bliva talrika och icke medgivas utan synnerligen goda skäl. I den utländska lagstiftningen saknas visserligen icke exempel på, att dylika undantag medgivas i administrativ väg, efter vad omständigheterna i förekommande fall kräva. Bäst översensstämmande med den konstitutionella maktfördelningen i vårt land torde väl dock vara, att i sammanhang med tulltaxan även närmare bestämmelser träffas angående grunden för de undantag, som må äga rum från den allmänna regeln, att, sedan importören med tullverket uppgjort sitt mellanhavande angående en inkommen tullpliktig vara, denna uppgörelse är definitiv. De fall, då billighetsskäl kunna ifrågasättas motivera sådana undantag, torde, i stort sett, hänföra sig därtill, att varan icke äger de egenskaper, importören vid förtullningen antog. Bristerna i detta avseende kunna vara av sådan art, att de icke kunna upptäckas förr, än ägaren får fritt förfoga över varan. Detta är ganska ofta förhållandet med maskiner och dylika artiklar. Även andra föremål av olika slag kunna behöva av provas, innan man kan förvissa sig om deras lämplighet för avsett ändamål. För sådana fall kan importören visserligen redan nu skydda

sig genom att hos tullverket utverka rätt att under någon tid förfoga över varan efter deposition av belöpande tull. En sådan möjlighet torde dock ofta förbises, även om — — — uttryckligt stadgande om sådan rättighet meddelas; och i varje fall synes det kommittén, att inga avsevärda betänkligheter borde möta att med avseende å dylika fall till importens frömma träffa en anordning i den av departementschefen antydda riktning. I enlighet härmed har ock, under iakttagande av erforderliga restriktioner, ett nytt undantag från den ovannämnda allmänna regeln införts i slutet av förevarande paragraf. — Anmärkas kan möjligen, att importörens intresse härvid icke beaktats med avseende å sådana fall som t. ex. det, att införda födoämnen och dylika, förskämning underkastade artiklar vid mottagandet befinnas skadade. Att utsträcka undantaget även till sådana fall synes dock icke av verkligt behov påkallat. Här bör felet hos varan kunna upptäckas vid tullbehandlingen, så vitt importören ägnar saken den uppmärksamhet, som skäligen kan förutsättas, och han har då möjlighet att skydda sina intressen på olika sätt efter omständigheterna, såsom genom att vägra mottaga varan eller låta densamma återutföras oförtullad, genom att begagna sig av den rätt till nedsättning i tullavgiften, som enligt nästföregående § 11 i förevarande förslag (nuvarande § 10) möjligen kan erbjuda sig, eller genom att låta sortera varan och erlagga tull endast för den del därav, som är felfri. För den händelse någon jämkning i de bestämmelser, som nu gälla i detta ämne, är erforderlig, något, varom kommittén saknar kännedom, bör, då de ifrågavarande bestämmelserna äro inrymda i tullstadgan, prövning därav icke erfordras i detta sammanhang. I alla händelser lär det knappast vara tillrådligt att med avseende å sådana fall, då en importör icke vid tullbehandlingen ägnat den till honom inkomna varan så pass noggrann granskning, att han upptäckt fel, som därvid skäligen bort upptäckas, meddela något allmänt stadgande om rätt att i sammanhang med reexport av varan återbekomma tullavgiften. Skulle i något undantagsfall alldeles särskilda skäl tala för billigheten av tullrestitution för en vara, som under nyssberörda omständigheter återutförts, lär det intet hinder möta för att frågan, i händelse den för övrigt är av därför tillräcklig betydelse, underställes riksdagens prövning.»

Det förslag till stadgande, som kommittén efter denna motivering framlade, överensstämde till alla delar med innehållet i nuvarande § 11 tulltaxeförordningen.

Förslaget föranledde icke något särskilt uttalande vare sig av Kungl. Maj:t (proposition nr 69 år 1910, sid. 201) eller av riksdagen (skrivelse nr 191 år 1910, sid. 75).

Kommerskollegium och generaltullstyrelsen hade emellertid i den 8 december 1909 avgivet utlåtande över kommitténs förslag på följande sätt yttrat sig beträffande en från grundsatsen om förvägrande av tullrestitution i förslaget gjord avvikelse, innebärande möjlighet till restitution i fall, där förutsättningarna för temporär tullfrihet varit för handen:

»Det undantag från den i första stycket (av nuvarande § 11) återgivna allmänna grundsats, vilket föreslagits i senare delen av sista stycket, är en rätt genomgripande nyhet, och tillämpningen av ett sådant undantagsstadgande måste i många fall bliva synnerligen svår, men då å andra sidan den ifrågasatta förändringen måste anses hava sitt berättigande och

förvisso skulle komma att hälsas med synnerlig tillfredsställelse från de trafikerandes sida, finna sig ämbetsverken icke böra frånråda ett stadgande i överensstämmelse med förslaget.»

Kommers-
kollegium och
generaltull-
styrelsen.
Allmänna
synpunkter.

Efter lämnande av dessa översikter av frågans lösning i vissa av våra grannländer och av dess tidigare behandling i vårt land torde jag få övergå till att närmare redogöra för det yttrande och förslag, som kommerskollegium och generaltullstyrelsen framlagt i förutnämnda skrivelse den 10 mars 1925 i anledning av den föreliggande framställningen i ämnet.

De allmänna synpunkter, som ämbetsverken framfört, äro följande:

»Erfarenheten har givit vid handen, att det med mycket begränsade undantag ovillkorliga förbudet mot restitution av rätteligen debiterad och erlagd tullavgift i åtskilliga fall medfört påfallande obilliga verkningar. Det har exempelvis ofta inträffat, att tullavgifter, som varuägares ombud kommit att erlägga till följd av missuppfattning av varuägarens order eller eljest av förbiseende, icke kunnat återbetalas, änskönt anmälan om misstaget ofördröjligen gjorts och varan alltfört befunnit sig i tullverkets förvar. Hinder för tullrestitution har också förelegat i ett flertal fall, där varuägare returnerat inbekommen icke leveransgill vara, som efter utlämnandet från tullverket funnits insmugen bland ett mottaget parti likabenämnda varor. Vid upprepade tillfällen har det vidare förekommit, att tullrestitution för bevisligen återutförd vara måst förvägras, oaktat omständigheterna tydligt givit vid handen, att varan blivit vid avsändandet till Sverige förväxlad med annan vara och trots det att förväxlingen knappast kunnat av varuemottagaren iakttagas utan noggranna jämförelser med träffat leveransavtal, företagna sedan varan efter tullavgiftens erläggande hemförts till varuemottagarens lokaler. Det har slutligen understundom inträffat, att tullrestitution icke kunnat beviljas ens där tullavgiften avsett vara, som måst återutföras av det skäl, att varan genom otydlighet i uppgift om adressatens namn eller förväxling av benämningarna å verkliga adressorten och annan ort med liknande namn kommit orätt person till handa.

Ett undanröjande av dessa och andra dylika olägenheter av den nuvarande lagstiftningen i ämnet måste enligt ämbetsverkens förmenande vara en angelägenhet av stor vikt. Härför fordras sådana ändringar i § 11 tulltaxeförordningen, att rätteligen debiterad och erlagd tullavgift må kunna återbetalas, dels då tullavgiften uppenbarligen blivit av förbiseende erlagd eller, om varan ännu icke utlämnats från tullverket, då eljest synnerliga skäl föreligga, dels ock då från tullverket utlämnad vara återutföres, därför att den icke överensstämt med gällande leveransavtal. Under förutsättning, att i förekommande fall en ingående prövning av riktigheten av lämnade uppgifter angående de föreliggande omständigheterna kommer till stånd samt att tillräcklig bevisning för varornas utförelse och för identiteten mellan de in- och utförda varorna sättes såsom oeftergivligt villkor för restitutionens medgivande, lära icke ur statsverkets synpunkt betänkligheter behöva anses möta för en ändring av lagstadgandena i nu antydd riktning. Då handhavandet av prövningsrätten i dessa frågor torde kunna förväntas merendels bliva av ganska fordrande natur och därtill förutsätta fullt enhetlig tillämpning av de blivande stadgandena, lärer densamma i regel böra anförtros åt en central myndighet, närmast då generaltullstyrelsen. I fall av tvekan, särskilt med avseende å riktig-

heten av uppgifter i ansökning eller i till stöd därför åberopade bevishandlingar, kunde och borde lämpligen före ansökningens avgörande införskaffas yttrande i frågan av auktoriserad handelskammare eller, efter omständigheterna, annan sammanslutning av representanter för handel eller industri eller vederbörande kommunala myndigheter.

Till ytterligare förebyggande av att ett medgivande om restitutionsrätt i den omfattning, som nu ansetts tillräddlig, icke varder utnyttjat i illojalt syfte, läser det bliva nödigt att föreskriva vissa inskränkningar i den tillstyrkta förmånen av möjlighet till tullrestitution beträffande i varuemettagarens eget förvar befintlig vara, för vilken tullavgiften blivit erlagd av förbiseende eller vilken visats icke hava överensstämt med gällande leveransavtal. Dessa inskränkningar borde bestå däri, att restitution icke finge ifrågakomma i fall, då varan blivit här i riket nyttjad, till annan överlåten eller till försäljning utbjuden. Utan en sådan begränsning i restitutionsrätten kunde restitutionsmedgivandet inbjuda till ett mer eller mindre omfattande kringgående av åtskilliga, till gagn för skilda näringar tillkomna avgränsningar i tullavgiftsförmåner. Ämbetsverken syfta härvid närmast på bestämmelserna för brukande av de särskilda institutionerna för tullkredit, d. v. s. tullagren och frihamnarna, ävensom på stadgandena för tillgodonjutande av den speciella form av tullrestitution, som benämnes handelsrestitution. Den ifrågasatta begränsningen har viss motsvarighet bland annat i det i § 8 tulltaxeförordningen angivna villkor för temporär tullfrihet för tullpliktig vara, vilken inkommer för att förevisas såsom prov eller utställningsföremål eller för att avprovas, nämligen att varan icke skall vara införd i försäljningsändamål. Den har ock viss anslutning till de grundprinciper, som eljest följas vid beviljande av dylik tullfrihet, nämligen att sådan förmån icke beviljas, där varan uthyres eller då det med fog kan antagas, att avsikt föreligger att med varan här i riket förrätta visst produktivt arbete eller att varan skall tillfälligt ersätta annat liknande föremål.»

På grundvalen av dessa sina uttalanden hava ämbetsverken upprättat ett förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i tulltaxeförordningen. Förslaget innebär enligt ämbetsverkens mening ett biträdande i väsentliga delar av de önskemål, som i den förevarande framställningen av Stockholms handelskammare och Skånes handelskammare framförts. Där emot åsyftar det, efter vad ämbetsverken uttryckligen framhålla, icke jämväl beredande av rätt att mot tullrestitution återutföra vara, på grund av att varan visat sig osäljbar här i riket, eller att med stöd av tullrestitutionsrätten bedriva transithandel.

Författningsförslag.

Det författningsförslag, jag i det följande kommer att framlägga, överensstämmer i allt väsentligt med nu ifrågavarande förslag.

Med avseende å förslagets närmare utformning hava ämbetsverken anfört följande:

Specialmotivering.

»Till vinnande av överskådlighet och då den nuvarande uppställningen av § 11 i tulltaxeförordningen visat sig vålla vissa praktiska olägenheter vid hänvisningar till paragrafens särskilda stadganden har paragrafen

uppdelats i särskilda med nummer försedda moment efter mönster av andra paragrafer i tulltaxeförordningen.

Det har förutsatts, att tillämpningen av det i mom. 2 punkten a) förekommande medgivande att i fråga om vara, som ännu icke från tullverket utlämnats, bevilja tullrestitution, 'då eljest synnerliga skäl föreligga', skall ske med all återhållsamhet och huvudsakligen inskränkas till fall, där ömmande skäl kunna anses tala för ett bifall till restitutionsyrkandet. Sker ej en sådan restriktiv tillämpning, är ej utslutet, att medgivandet kan föranleda onödigt inkräktande på utrymmen i tullpackhus. En vidsträcktare tillämpning lär för övrigt icke kunna anses bliva av verkligt behov påkallad, med hänsyn till den enligt § 27 mom. 2 i tullstadgan förefintliga rätt för varje varuägare att, under iakttagande av vissa ordningsföreskrifter, utan tullavgifts erläggande återutföra i tullverkets vård befintlig tullpliktig vara, som redan tullbehandlats, därest varuägaren finner varan skadad eller underhållig eller eljest icke åtnöjes med densamma.

Första och andra styckena, med därtill anslutna stadganden, i punkten b) av samma moment i förslaget överensstämma i allt väsentligt med andra stycket av nuvarande § 11.

De båda följande styckena i punkten b) äro nytillkomna. Beträffande avfattningen av dessa hänvisas till den allmänna motiveringen här ovan.

Bestämmelsen i ett senare stycke av ifrågasvarande punkt, att varan, för att restitution enligt nämnda punkt över huvud taget må kunna förekomma, skall hava återutförts 'av den, som infört varan', överensstämmer såväl med vad för närvarande är bestämt i fråga om tullrestitution för vara, vilken enligt gällande giftstadga icke må hållas till salu, som ock med vad hittills plägat iakttagas vid tullrestitution för vara, beträffande vilken förutsättningarna för tullfrihet enligt § 8 i tulltaxeförordningen varit för handen. Då detta villkor nu bringats till tillämpning jämväl å de fall, där varan visats icke hava överensstämde erlagd, har därmed tillika där tullavgiften för varan blivit av förbiseende erlagd, har därmed tillika vunnits, att en icke tillåten överlåtelse av varan i viss mån försvårats. Omfattningen av tidsfristen, vars huvudsakliga syfte är att åstadkomma en oundgänglig begränsning av tiden för den slutliga uppgörelsen med tullverket beträffande de olika varorna, har ansetts böra bibehållas vid vad för närvarande är i § 11 tulltaxeförordningen för där avsedda fall bestämt, eller tre månader efter varans införsel.

De i nästföljande stycke av författningsförslagets mom. 2 punkten b) ifrågasatta särskilda kontrollföreskrifter och bestämmelser i övrigt, vilka kunde erfordras till förekommande av missbruk av restitutionsrätten, torde kunna innehålla stadganden för bland annat nu tillkomna fall exempelvis om den allmänna beskaffenheten av bevisning rörande in- och utförsel, om skyldighet för sökande att förete vissa försäkringar och om innehållet i dessa ävensom om de tillfällen, då yttrande från auktoriserad handelskammare eller annan dylik institution lämpligen borde före restitutionsfrågas avgörande inhämtas.

I sista stycket av mom. 2 har intagits föreskrift om prövningsrätten i omförmälda restitutionsärenden. Föreskrifter av dylikt slag förekomma på flera andra ställen i tulltaxeförordningen. Det har förutsatts, att, därest överflyttning från generaltullstyrelsen till lokal tullmyndighet av någon del av denna prövningsrätt kommer att ske, sådan överflyttning företages med den största varsamhet.

Den i mom. 3 intagna hänvisning avser Kungl. Maj:ts förordning den

13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara. Denna hänvisning har ansetts lämpligen böra i förslaget medtagas, då bestämmelserna i åberopade förordning uttryckligen innefatta undantag från bestämmelsen i § 11 tulltaxeförordningen, att rätteligen debiterad och erlagd tullavgift icke må restitueras, och då det för övrigt av särskild anledning torde kunna anses angeläget, att förordningen med tulltaxa i största utsträckning innehåller upplysningar om grunderna för tullavgiftens icke blott beräknande utan även återbärande.»

Med avseende å ikraftträdandet av den föreslagna kungörelsen i ämnet hava ämbetsverken ansett, att detta skulle kunna äga rum någon kortare tid efter utfärdandet.

Författningens ikraftträdande.

Till kungörelseförslaget hava ämbetsverken fogat en övergångsbestämmelse om fortsatt tillämpning av de hittills gällande stadgandena i § 11 tulltaxeförordningen å vara, som till riket införts före dagen för ikraftträdandet. Bestämmelsen har, enligt vad ämbetsverken upplyst, tillkommit väsentligen till förebyggande av krav på förnyad behandling av tidigare avgjorda men med stöd av nämnda författningsrum avslagna ansökningar beträffande tullrestitution.

Redan tidigt har den uppfattningen gjort sig gällande, att ett undantagslöst fasthållande vid den grundsatsen, att rätteligen debiterad och erlagd tullavgift icke borde få restitueras, knappast vore ur det allmännas synpunkt behövt men väl kunde medföra väsentliga olägenheter för varuimportörerna. 1906 års tulltaxekommitté sökte också åstadkomma rätt till en del avvikelser från denna grundsats i syfte att råda bot på de mera påfallande obilligheter, som följde av grundsatsens ovillkorliga tillämpning. Kommittén framlade nämligen, såsom jag förut påvisat, författningsförslag, varigenom möjlighet till återbetalning av rätt debiterad och erlagd tullavgift kunde förekomma, där förutsättningarna för temporär tullfrihet, exempelvis vid införelse för avprovning och dylikt, uppenbarligen varit för handen. Av kommitténs motivering att döma synes kommittén icke varit övertygad om att dess förslag skulle bliva för importörerna fullt tillfredsställande. Kommittén framhöll visserligen i denna motivering, att en importör borde vid tullbehandlingen ägna den till honom inkomna varan så pass noggrann granskning, att han redan då varsebleve sådana skador därå, som därvid skäligen borde upptäckas, och begagnade sig av de utvägar till undgående av tullavgiftens erläggande, vilka redan stode honom till buds enligt tullstadgan, däribland återutförelse av varan i oförtullat skick. Men samtidigt förutsatte kommittén, att i undantagsfall alldeles särskilda skäl kunde komma att tala för tullrestitution för en vara, som under nyssberörda omständigheter återutförts, sedan tullavgiften hunnit erläggas.

Departementschefen.

Det har nu visat sig, att sådana fall, som kommittén förmodat skulle komma att endast undantagsvis inträffa, förelegat i ganska betydande om-

fattning. Därtill har det upplysts, att i icke ringa antal förekommit även andra fall, där billighetsskäl i hög grad talat för ett återbärande av den erlagda tullavgiften. Dessa fall äro sådana, där tullavgifter kommit att erläggas av rent förbiseende eller där varan varit, väl icke skadad men ändock ej leveransgill och detta förhållande icke skäligen kunnat upptäckas förrän efter varans hemforsling till importören.

Såväl vederbörande näringssammanslutningar som kommerskollegium och generaltullstyrelsen äro eniga därom, att en förändring i gällande författningsbestämmelser bör åvägabringas i den riktning, att jämväl de nu berörda fallen bleve inbegripna bland undantagen från förbudet att återbetala rätt debiterad och erlagd tullavgift. Att i sådant fall en del garantier för missbruk av den tillstyrkta tullrestitutionsrätten måste införas, synes man allmänt förutsätta. För egen del är jag övertygad därom, att de nuvarande alltför stränga bestämmelserna om tullrestitution av omförmält slag böra undergå omarbetning i de avseenden, som ifrågasatts. De olägenheter, som dessa bestämmelser redan förorsakat import-handeln, synas hava varit så väsentliga, att en jämkning däri i antytt syfte icke längre kan underlåtas. Genom en dylik jämkning skulle för övrigt våra författningsföreskrifter i ämnet komma att mera närma sig de övriga skandinaviska ländernas lagstiftning i fråga om dylik restitution.

Till förebyggande av ett utnyttjande i icke avsett eller önskvärt syfte av de nytillkommande förmånerna av tullrestitution lära likväl åtskilliga villkor för deras åtnjutande behöva uppställas. Särskilt angeläget torde vara, att det villkor föreskrives, att varan, där den ställts till importörens disposition, icke före återutförseln blivit här i riket nyttjad, till annan överlåten eller till försäljning utbjuden. Såväl statsverkets som skilda näringars allmänna intressen måste nämligen, på sätt kommerskollegium och generaltullstyrelsen närmare utvecklat, kräva, att tullrestitutionen icke medgives, då varan på ett eller annat sätt kommit till användning i den fria rörelsen.

Givet är, att en mycket noggrann prövning av de uppgifter, som förebbringas vid ansökning om restitution, varom nu är fråga, blir nödvändig och att stora svårigheter stundom kunna komma att föreligga vid denna prövning. Jag förutsätter emellertid, att generaltullstyrelsen, som lärer böra omhänderhava denna prövning — utom möjligen i en del enklare fall, där avgörandet av restitutionsfrågan kan anförtros åt underordnad tullmyndighet — skall efter hänvändelse till vederbörande näringssammanslutning eller kommunala myndigheter kunna erhålla värdefulla upplysningar till underlättande av ärendenas behandling. En lindring i svårigheterna vid prövningen synes ock kunna åtminstone i vissa fall åstadkommas genom utsättande av en kortare frist för återutförseln av den vara, för vilken tullrestitution åsyftas, förslagsvis den för motsvarande fall hittills bestämda tiden av tre månader. De särskilda kontrollföre-

skriffter och bestämmelser i övrigt, vilka må bliva erforderliga till förekommande av missbruk av restitutionsrätten, torde, såsom ämbetsverken ifrågasatt, kunna av Kungl. Maj:t på administrativ väg utfärdas.

De av kommerskollegium och generaltullstyrelsen framställda förslagen i förevarande ämne anser jag mig således kunna i sak biträda. Mot ämbetsverkens avfattning av de föreslagna författningsbestämmelserna har jag icke funnit anledning till erinran.

Jag tillstyrker alltså avlåtande till riksdagen av förslag till författning, innefattande ändring i omhandlade avseenden av § 11 i tulltaxeförordningen. Den ifrågavarande författningen torde böra träda i kraft snarast möjligt. Med hänsyn bland annat till den tid, som måste åtgå för utgivningen av såväl författningen som de erforderliga tilläggsbestämmelserna i ämnet, lärer tiden för ikraftträdandet dock icke böra sättas tidigare än till den 1 juni 1925. Av praktiska skäl har det av kommerskollegium och generaltullstyrelsen framförda förslaget, att de blivande författningsbestämmelserna endast skulle gälla i fråga om vara, som till riket införts, sedan bestämmelserna trätt i tillämpning, synt mig böra beaktas.»

Föredraganden uppläser härefter förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bil. litt... vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Svante Ericsson.